

TÜRKİYE İSRAFI ÖNLEME VAKFI YAYINLARI
Türkiye'nin Sorunlarına Çözüm Serisi: 4

Sermayenin Tabana Yayılmasını Sağlayacak
Emeklilik Fon Hesabına Dayanan

Yeni Sosyal Güvenlik Sistemi

Ç
A
M
A

TOPLUMSAL MENFAATLER
İSTİKAMETİNDE,
İSRAFIN ÖNLENMESİ
SONUCU,
EKONOMİK VE SOSYAL
REFAHIN SAĞLANMASI.

Prof. Dr. Aziz AKGÜL

Diyarbakır Milletvekili

ve

Türkiye İsrافی Önleme Vakfı
Mütevelli Heyeti Başkanı

**İFLAS ETMİŞ SOSYAL GÜVENLİK
SİSTEMİNE ÇÖZÜM:**

**SERMAYENİN TABANA YAYILMASINI
SAĞLAYACAK VE
EMEKLİLİK FON HESABI
ESASINA DAYANAN
YENİ SOSYAL GÜVENLİK SİSTEMİNİN
UYGULANMASI**

Prof. Dr. Aziz AKGÜL

Diyarbakır Milletvekili

ve

Türkiye İsrarı Önleme Vakfı

Mütevelli Heyeti Başkanı

Mart 2003

ANKARA

Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı Yayınları
Türkiye'nin Sorunlarına Çözüm Serisi: 4

Türkiye İsrافی Önlleme Vakfı

Karaca Sok. No: 17/2

Gaziosmanpaşa 06700 ANKARA

Tel: 0 312 440 88 66

Faks : 0 312 440 93 99

e-mail : demak@superonline.com

Baskı : Emek Ofset Ltd. Şti.

Tel : 0312 431 25 87

KAMU YÖNETİM POLİTİKASI

Ülke Sorunlarının Çözümünde Temel Yönetim Politikası;

- Açık toplum,
- Hakkaniyet,
- Uzlaşma,
- Hoşgörü,
- Toplumsal Menfaat,
- Saygı ve Nezaket ile
- Halka Hizmeti esas alan

Kamu yönetiminde toplam kalite olmalıdır.

Toplam Kalitede Depolitizasyon Esas Olduğundan;

- Irk,
- Dil,
- Din,
- Siyasi Görüş,
- İnanç ve
- Yaşama Biçimi İtibariyle

Hiçkimse, hiçbir kimseyi aşağılayamaz. İnsan olarak herkes diğerine saygı duymak, anlayışlı ve hoşgörülü olmak durumundadır.

GİRİŞ

- Yirmibirinci Yüzyılın başında Türkiye’de kamu yönetimi, 19’uncu Yüzyıl teknolojilerini kullanmaktadır. Bu yönetim tarzı, ufuksuz bir yaklaşımdır.
- Aracısızlaşma ile siyasal, ekonomik ve sosyal insan haklarının ön plana çıktığı yeni bir bin yılın başında, kamu yönetim sistem anlayışı artık yenilenmelidir.
- **Türkiye’nin sorunlarının temeli**, kaynakları etkin ve verimli kullanamayan **yönetim anlayışdır.**
- Türkiye’nin ihtiyaç duyduğu değişimci yönetim anlayışını esas alan çağdaş **değişim mühendisliği yaklaşımını** kullanarak halkın sorunları çözümlenebilir.

Durum Tespiti

- Nüfusun ortalama yaşı 35 olan Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sistemi çökmüş durumdadır. 1999 yılı sonu ve 2000 yılı başında başlatılan Sosyal Güvenlik Reformuna yönelik yapılanlar yetersizdir.
- Üç Sosyal Güvenlik Kuruluşunun ortak tek noktası vardır: hepsi finanssal açıdan iflas etmiş durumdadır. Her yıl bütçeden bu kuruluşlara yardım yapılmaktadır.

- 2002 yılı sonu itibariyle, bütçeden Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına verilmesi planlanan sübvansiyon yaklaşık 10 katrilyon lirayı bulmuştur. Türkiye'nin bu yapıdaki Sosyal Güvenlik Sistemiyle sağlam bir kamu finansmanı yapısına kavuşması mümkün değildir.
- İmkanları farklı üç ayrı Sosyal Güvenlik Kuruluşu eşitliği zedelerken, daha iyi hizmet alabilmek için vatandaşlar çalışma kategorisini değiştirmeye yönelmektedir.
- Sosyal Güvenlik Sisteminde hareket noktası, **“ödenen prim-alınan hizmet”** olmalıdır. Standartlaştırılan tek bir Sosyal Güvenlik hizmetiyle, üç ayrı kuruma ihtiyaç kalmaz.
- Siyasi birer sorun olan bütçe kara deliklerinin en önemlilerinden birisi, Sosyal Güvenlik Sistemi açıklarıdır.
- Türkiye’de, Sosyal Güvenlik Sistemini mevcut sistemden, **Emekli Fon Hesabı Sistemine** çevirmek suretiyle, Türkiye’nin çok önemli bir ekonomik ve sosyal problemine çözüm bulunmuş olur. Çünkü, ülkemizin ekonomik problemlerinin önemli sebeplerinden birisi Sosyal Güvenlik açıklarıdır.
- Otto Van Bismarck’ın askeri yönetiminde 1889 yılında Prusya’da oluşturduğu **Geçerken Öde (dağıtım) Sosyal Güven-**

lik Sistemi, Türkiye’de olduğu gibi, birçok ülke tarafından uygulanmıştır. Ancak, yeni yüzyılın başında hemen hemen bütün ülkelere iflas etmiş veya iflas etmeye yönelmiştir.

- Mevcut Sosyal Güvenlik Sisteminin dayandığı temel, ancak yanlış varsayım: **alışanlar, çalıştıkları sürece kendi emekliliklerini düşünmeye karşı kayıtsız kalırlar. Devlet onların adına karar verir.** Bu durum 19’ncu yüzyılda doğru olabilirdi, 21’nci yüzyılda bu artık doğru değildir.
- On yıllardır Türkiye’de Sosyal Güvenlik Sisteminin kara delik olmaktan çıkarılarak yeniden yapılandırılmasının hemen hemen imkansız olduğu düşünülmüştür.
- Türkiye’deki bütün insanların, bireysel olarak kendi geleceğini, emeklilik gelirini doğrudan veya dolaylı olarak devletten daha iyi yöneteceklerini göstermelerine imkan verilmelidir.

Sosyal Güvenlik Ağının Büyüklüğü

- Btdeki Sosyal Güvenlik Sistemi ağının GSMH’ya oranı:
 - 1975 yılında binde1,5 iken,

- 1984 yılında binde 8'e
- 1994 yılında % 1'e
- 1997 yılında % 2.5,
- 1998 yılında % 3,
- 1999 yılında % 3.5,
- 2002 yılına geldiğimizde sözkonusu oran % 3.46'ya çıkmışken,
- 2005 yılında % 5.6'ya
- 2010 yılında ise % 11.2'ye çıkması beklenmektedir.
- Avrupa'da 4 çalışan 1 emekliyi finanse ederken, Türkiye'de 2 çalışan 1 emekliyi dahi finanse edememektedir.
- Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sisteminin açığı, GSMH'nın % 3.46'sına ve vergi gelirlerinin % 21'ne ulaşmıştır.

Diğer taraftan;

- Sosyal Güvenlik Kurumlarının Hazine'den finansmanı, Erken Emeklilik Kanunu'nun yıkıcı etkisini gösterdiği 1992 yılında başladı.
- 1992 yılında Emekli Sandığı'na bütçeden 4 trilyon lira aktarıldı. Sandık 1993 yılında da 11 trilyon lira hazine yardımı aldı.

- 1994 yılında, bütçe transferleri kapsamına SSK ve BAĞKUR da girdi. Kriz yılı olan 1994 yılında Emekli Sandığı'na 20 trilyon lira, SSK'ya 14 trilyon 480 milyar lira, BAĞKUR'a 4 trilyon 780 milyar lira olmak üzere 39 trilyon 260 milyar lira yardım yapıldı.
- Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına açıklarını kapatmak maksadıyla,
- 1995 yılında 108 trilyon 200 milyar lira,
- 1996 yılında, 335 trilyon 300 milyar lira,
- 1997 yılında 760 trilyon lira,
- 1998 yılında, 1.5 katrilyon lira,
- 1999 yılında da 2 katrilyon 750 trilyon lira. 1999 yılında Sosyal Güvenlik Kuruluşlarına bütçeden yapılan yardım, toplam vergi gelirlerinin % 18.5'ine ulaştı. Aynı yıl, bu kuruluşların devletten aldığı yardım, devletin kendi dış borçlarına ödediği faizin üç katından fazlaydı.
- 2000 yılında da 3 katrilyon 321 trilyon lira,
- 2001 yılında da 5 katrilyon 112 trilyon lira bütçeden ayrılırken, bu tutar aynı dönemde ödenen dış borç faizlerinin iki katı, toplanan vergilerin ise % 17'siydi.

- 2002 yılında 3 sosyal güvenlik kuruluşuna transfer edilen meblağ, 11 katrilyon 205 trilyon liradır. Oysa 2002'de yatırımlar için ayrılan miktar, 5.7 katrilyon liradır.
- 1991-2002 dönemindeki Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının borç yükü, Hazine ihalelerinde uygulanan bileşik faiz oranı uygulandığında yaklaşık 65 milyar dolar seviyesine gelir. Bu da yaklaşık iç borç stokumuz kadardır.
- Böyle devam ettiği sürece, Sosyal Güvenlik Sisteminin açığı, bütçe açığının yarısını aşacaktır. Bu sebeple, Türkiye'nin ivedilikle çözmesi gereken sorunlarının başında, Sosyal Güvenlik Sisteminin önlenemeyen finansman açıkları gelmektedir.
- SSK, BAĞKUR, Emekli Sandığı ve özel sandıklar, tam 59 milyon 213 bin kişiye Sosyal Güvenlik Hizmeti veriyor. Bağımlılar ile birlikte SSK'nın üye sayısı 31 milyon 289 bin, BAĞKUR'un üye sayısı 15 milyon 280 bin, Emekli Sandığı'nın üye sayısı 13 milyon 193 bin, özel sandıkların üye sayısı 271 bin. Bütün bunların üzerine 12,7 milyon yeşil kart sahibi eklenince, Sosyal Güvenlik verilenlerin sayısı 72 milyon 545 bin oluyor.

- Halbuki, Türkiye'nin nüfusu 67 milyon 844 bin. Bu durumda, Sosyal Güvenlik çatısı altına alınanlardan daha az.

Bu durum, ülkemizdeki sistemin iflası anlamına gelmektedir.

2002 Yılında da Sosyal Güvenlik Sistemi-ne açıklarını kapatmak için bütçeden 11 katrilyon 205 trilyon lira ayrılması nelere mal oluyor:

- **Sosyal Güvenlik Sistemi açığının olması;**
 - Enflasyonun ve faizlerin artmasına,
 - Yatırımların aksamasına, işsizliğin artmasına,
 - Gelir dağılımındaki adaletsizliğin artmasına,
 - Toplum refahının azalmasına ve
 - Nihayet toplumsal huzurun bozulmasına sebep olmaktadır.
- **2002 yılı sonu itibariyle, bütçe harcamaları içinden Sosyal Güvenlik Kurumlarına yapılan 11 katrilyon 205 trilyonluk transfer yapılmasaydı:**
 - Her biri 100 metre kare olan 50 milyar lira değerinde 224,100 konut yapılabilir ve konut sorununa önemli bir çözüm oluşturulabilirdi.
 - Her birisi 300 yataklı ve tanesi 15 trilyon değerinde 747 hastahane yapılarak ülkemizdeki sağlık sistemi fiziki sistem açısından rahatlatılırdı.

- Her birisi 1 trilyon değerinde 16 derslikli yaklaşık 11,250 ilköğretim okulu yapılarak eğitimde fiziki kapasite artırılarak, her dersane 30 öğrencinin okutulması hedefi yolunda önemli adım atılırdı.
- Kilometresi 12 trilyon olan yaklaşık 934 km otoyol yapılarak ülke kalkınması için gerekli ulaşım altyapısı önemli ölçüde tamamlanabilirdi.
- Her bir ihracatçı veya KOBİ'ye 150 milyar kredi verilmiş olsaydı, yaklaşık 74,700 işletmeye kredi verilebilirdi.
- Devletin yeniden yapılandırılması çerçevesinde, kendi isteği veya artık devlette yapacak işi kalmayacak memurların iş adamı yapılması projesi çerçevesinde her bir memura işini kurması için 30 milyar mikro kredi verilmesi durumunda 373,500 devlet memuru iş adamı yapılabilirdi.
- Yoksullara iş adamı olmalarını sağlamak maksadıyla, her bir yoksul ev hanımına aile efradının geçimine katkıda bulunacak şekilde iş yapmalarını sağlayacak 10 milyar küçük kredi verilmiş olsaydı, yaklaşık 1,120,500 kişiye mikro kredi imkanı sağlanmış olurdu.

Açık Nasıl Kapanır?

- Mevcut Sosyal Güvenlik Sisteminin açığını kapatmak maksadıyla genel olarak yapılanlar:
- Vergilerin artırılması,
- Borçlanmanın artırılması,
- Emeklilik maaşının azaltılması veya
- Diğer kamu harcamalarının kısılması gerekir.

Veya

Köklü bir değişim yaparak, emeklilik fon hesabının uygulanması gereklidir.

İşlemeyen Bir Sistem

- Türkiye’de uygulanmakta olan mevcut Sosyal Güvenlik Sistemi, yüksek maliyetleri dolayısıyla;
- Kamu harcamalarını artırmakta,
- Bütçe dengesini bozarak faiz oranlarını yükseltmekte ve
- Yatırımları azaltırken işsizliğin artmasına sebep olmaktadır.
- Diğer taraftan, yüksek oranlı sosyal güvenlik primleri, kullanılabilir gelirleri azaltarak, yüksek verimliliğe dayanmayan ancak insanca

geçim için gerekli olan ücret taleplerine ve bu taleplerden kaynaklanan enflasyon artışına sebep olmaktadır.

- Yüksek primler, bir çeşit istihdam vergisi niteliği taşımakta ve emek-yoğun yatırımları azaltarak, işsizliği artırmaktadır.
- Alınan prim ve vergilerin yüksekliği;
 - Çalışma arzusunu ve
 - Tasarruf eğilimini azaltmakta,
 - Sağladığı garanti ile insanları atalete sevk ederek,
 - Fakirlikle mücadele için oluşturulan sosyal güvenliğin bizzat kendisi fakirlik, tembellik ve işsizlik oluşturmaktadır.

Mevcut Sistem Niçin Çöktü?

- Mevcut sistem, nesiller arası bir refah transferidir. İflasında, demografik faktörler de etkilidir.
- Mevcut Sosyal Güvenlik Sisteminin sonuçlarını körükleyen unsurların başında şunlar gelir:
 - Global olarak nüfus artış oranlarının azalma trendine girmesi,
 - Tıpta hayat süresini uzatan gelişmelerin kaydedilmesi,

- Bunların sonunda, sayıları gittikçe azalan çalışan nüfus, artan emekli ordusunu destekler duruma geliyor. Bütün bunlar iflas etmiş bir sistemin belirtileridir.
- Böyle olunca, bir emekliyi desteklemek üzere gerekli çalışan sayısı devamlı azalıyor. Bu durumda, sürekli olarak ya emeklilik yaşını yükseltmek veya primleri artırmak mecburiyeti vardır. Bu da sonsuza kadar devam edemez.
- Sosyal Güvenlik sorununun temel nedeni ise, devletin ekonomik bir girişime soyunmasıdır. Her KİT'de olduğu gibi, rekabetin olmadığı ortamlarda hizmetler pahalı ve kalitesiz olur.
- Türkiye'de 1945-1950 yılları arasında % 6.9 olan doğum oranı, 1990'de % 2.2'ye ve 2000 yılında % 1.8'a düşmüştür.
- Türkiye'nin 2000'li yılların ilk çeyreğinde yıllık % 1.4 civarındaki nüfus artış hızının, 2025 yılının sonlarına doğru % 0.8'e, 2050'den sonra ise, Türkiye nüfusunun azalma trendine gireceği tahmin edilmektedir.
- Türkiye'de ortalama yaş süresi uzamaktadır. Bugün kadınlar için tahmin edilen hayat süresi 74 yıl, erkekler için ise 70 yıldır.

Ayrıca;

- Çalışanlar ile emekliler arasındaki dengenin bozulması ve prim miktarı ile emekli aylığı ilişkisinin sağlanmaması, sosyal güvenlik kuruluşlarının mali yapılarının bozulmasına sebep olmuştur;
- Sigortasız işçi çalıştırmak,
- Prime esas kazançları düşük göstermek,
- Prim tahsilatına ilişkin problemler,
- Sık sık gerçekleştirilen prim afları,
- Erken emekliliğe izin verilmesi,
- Primlerin zamanında tahsil edilememesi,
- Kurumların organizasyon yapılarının yenilenememesi,
- Fonlarının verimli alanlara plase edilememesi,
- Prim karşılığı olmayan ödemeler,
- Hesapları dikkate alınmadan yapılan mevzuat düzenlemeleri,

sonucu, Sosyal Güvenlik Kuruluşlarının finansman dengesi bozulmuş ve acze düşmüşlerdir.

Diğer taraftan;

- 2000 yılı itibariyle, Türkiye’de SSK’ya tabi sigortalı sayısı 6.5 milyon iken, yaklaşık 5.5

milyon sigortasız işçi çalışmaktadır. Bunun 3 milyonun İstanbul'da bulunduğu tahmin edilmektedir.

- BAĞKUR'un 2000 yılı itibariyle 3 milyon 313 bin sigortalısı olup, prim borçlarını düzenli ödeyenlerin sayısı sadece 172 bin kişidir. BAĞKUR'un birikmiş prim alacağı 5 katrilyon liradan fazladır.
- BAĞKUR'un 2000 yılı itibariyle tarım kesimindeki üye sayısı ise 889 bin kişidir. Bunlardan primlerini ödeyenlerin sayısı sadece %2'dir.
- BAĞKUR'un kayıtlarında görünen 3 milyona yakın sigortalı da büyük ölçüde hayalidir. Çünkü BAĞKUR, kurumdan ayrıldıklarını bildirmeyenler yüzünden üye sayılarını bilemiyor.
- Böylece, katkılar ile gelirler, gayretler ile ödüller, haklar ile sorumluluklar arasındaki bağın tahrip olmasından sonra, mevcut sistem çöktü.

57'nci Hükümet Döneminde Çıkarılan Kanunlar

- Kademeli Emeklilik Yasanın uygulanması ile 1999 yılında çıkarılan yasada baz alınan 8 Eylül 1999 tarihi, daha sonra çıka-

rilan kanunla 23 Mayıs 2002'ye çekildi. Bu düzenlemeye göre, yeni işe başlayan kadınlarda 38'den 58, erkeklerde 43'ten 60'a çıkarıldı.

- Yürürlük tarihinin yukarıdaki gibi değiştirilmesinin ilave maliyetinin 2005 yılında 2 milyar dolar, 2010 yılında 5 milyar dolar ve 2050 yılında 20 milyar dolar olacağı tahmin edilmektedir.
- 2002 yılında yaklaşık 7.5 katrilyon lira bütçeden yardım alacak Sosyal Güvenlik Sistemi ile ilgili 1999 ve 2002 yılında yapılan ve çalışanları mezarda emekliliğe mahkum eden, Sosyal Güvenlik reformu niçin yapıldı?
- Hani kayıt dışı istihdam önlenecekti? SSK ve BAĞKUR kapsamında olması gerekip, sigortasız çalışan veya çalıştırılanların sayısı 5.5 milyon kişiyi aşmaktadır. Diğer taraftan, SSK ve BAĞKUR'a pirim ödeyenlerin sayısı yaklaşık 7.1 milyon kişidir. Kayıt dışı çalışmanın kamuya maliyeti yaklaşık 200 trilyon liradır.
- Hani Emekli Sandığı, SSK ve BAĞKUR'un mali yapıları güçlenecekti?
- Hani bu kurumlar artık bütçeye yük olmayacaktı?

Emeklilik Maaşları

- Sosyal Güvenlik Kurumlarındaki kriz, emekliye yansımakta olup, emeklinin alım gücünü azaltmaktadır.
- Tüketici fiyatları endeksindeki 12 aylık ortalama artışlar esas alındığında, 2002 yılında ortalama emekli aylıklarının;
 - Emekli Sandığında % 21,
 - SSK'da % 19.8 ve
 - BAĞKUR'da % 11.5 oranındareel olarak azalmıştır.
- Geliştirilecek Emeklilik Fon Hesabı Sistemi vasıtasıyla, emeklilik maaşları devlet meselesi olmaktan çıkarılmalıdır. Böylece, kamu yönetiminin esiri olmaktan kurtararak, bireylere kendi hayatları üzerinde daha çok söz sahibi olma hakkı tanınmalıdır.

Nasıl Bir Sistem?

- Sosyal Güvenlik Sistemi, dünya'da ve Türkiye'de hararetle tartışılmış ve değişik öneriler ortaya çıkmıştır. Bunları üç kategoriye indirmek mümkündür:
 - Sistemi tamamen özelleştirmek:

- Sistemin özel şirket vasıtasıyla kontrolsüz oluşturulması,
- **Devlet denetimi altında ve emeklilik fonlarının asgari riske maruz kalmalarını temin eden Emeklilik Fon Hesabı Sistemi,**
- Mevcut Sosyal Güvenlik Sistemini, gelir vergisini arttırarak tamir etmek ve fon açığını kapatmak,
- İki ayaklı sistem oluşturarak, kısmen özel, kısmen vergilerle (primlerle) finanse edilen sistem.

Nasıl Bir Çözüm?

- Geçici çözümler yerine, **yapısal değişiklikler yapılarak**, sosyal güvenlik sorunu ve diğer temel sorunlar kesin olarak çözülerek bütçenin kara delikleri kapatılmalıdır.
- Mevcut Sosyal Güvenlik Sisteminde, kısa vadedi ve dar kapsamlı değişiklikler yaparak problemi çözmek mümkün değildir.
- Bu bakımdan; sağlıklı, gerçekçi ve sürdürülebilir bir Sosyal Güvenlik Sistemi oluşturmak için; kurumsal yapıdan, finansman sistemine kadar köklü değişiklikler ihtiva eden ve **“Değişim Mühendisliği Yaklaşımı”**nı kullanan bir yeniden inşa süreci uygulanmalıdır.

Önerilen Sistem

- Yukarıda belirtilen Sosyal Güvenlik Sistemleri içinden önerimiz;
- Mevcut Sosyal Güvenlik anlayışını tamamen değiştiren,
- SSK, Emekli Sandığı ve BAĞKUR'u kaldıran,
- Bireyi ön plana alan,
- Kamu etkisinin azaldığı ve Sivil Toplum Örgütleri temsilcilerinin yönetimde rol aldığı özerk **Emeklilik Fon İdaresi** marifetiyle sadece garantör olarak rol alan,
- Emeklilik maaşını daha yüksek meblağda sağlayacak,

“Emeklilik Fon Hesabı Sistemidir”

Burada şunu belirtmek gerekir ki:

“Emeklilik fonlarını vatandaşlara iade etmek gerekir. Fonlar sizindir. Hükümetler bunları sizlerden aldı ve uzun süredir yanlış alanda kullanmaktadır.”

Emeklilik Fon Hesabı Sistemi

- Emeklilik Fon Hesabı (EFH) Sisteminin uygulanması suretiyle;

- Süreç üzerindeki muhtemel politik etkiler en aza indirilebilir.
- Bireylerin kişisel sorumluluk ve inisiyatifleri ekonomik ve sosyal insan haklarının bir gereği olarak çok daha fazla ön plana çıkarılabilir.
- **Oluşturulacak bireysel emeklilik fonları sayesinde, uzun vadeli fon birikimleri meydana gelerek, sermaye ve hisse senedi piyasalarının gelişmesine imkan verilmelidir.**
- Uzun vadeli fon piyasalarının vadeleri ciddi boyutlarda uzatılabilecek, özelleştirme programı çerçevesinde yapılacak hisse satışlarına kanallar açılabilir, bütçe dengeleri, enflasyonist beklentiler ve faizler üzerinde olumlu sonuçlar oluşturulabilmektedir.
- Yeni sistem, özellikle işveren prim yükünü kaldırdığından, bir yandan istihdamı teşvik ederken, diğer yandan üretim maliyetlerini düşürdüğü ölçüde işyerlerinin rekabet avantajını yükseltecektir.
- Yeni sistemde, genel sağlık sigortasının oluşturulması dolayısıyla primlerde yeni düzenleme yapılırken, bu sigorta kolları için getirilen primler, toplam prim yükünü artırmayacaktır.

- Türkiye için önerilen yeni sistemde, kişisel tercihlerin bireysel kararlara dönüştürülmesine ve istenilen sonuçlara ulaşılmasına imkan tanımaktadır.

Ekonomik Fon Hesabı Sisteminin Dayanakları

- Bireyin temel taşı olduğu yeni sistemin üç ana dayanağı vardır:
 - Şahsi hesaplar,
 - Emeklilik fonlarının özel emeklilik fon işletmeleri tarafından idare edilmesi,
 - Asgari emeklilik maaşının garanti edilmesi.

Şahsi Hesap

- Şahsi hesaplar, üç unsur arasından sistemin en önemli direği olup, kategorik olarak diğerlerinden farklıdır.
- Artık ülkede bir zihniyet değişikliğine gidilerek, birey ön plana çıkarılmalıdır.
- Toplumdaki gelir dağılımı adaletsizliğinin önlenmesinde yeni Sosyal Güvenlik Sistemi bir araç olarak kullanılmalıdır.
- Artık vatandaşlarımız;
 - **Neden sorumluluklarını başkaları tarafından tespit edilmektedir?**

- **Neden devlete ve gelecek nesillere yük oluyorum?**
- **Bağımlılık kültürünü ortadan kaldırarak, topluma da katkı sağlayacak şekilde, hayattaki durumumu neden çalışarak ve tasarruf ederek geliştirmiyorum?**

şeklinde sorular sorarak, **toplumsal değişim bilincini geliştirmelidirler.**

Özel Yönetim

- Mevcut Sosyal Güvenlik Sistemi, tekelci bürokrasinin bütün kötü yönlerini bünyesinde bulundurmaktadır.
- Türkiye'deki mevcut sosyal güvenlik yönetimi, emeklileri müşteri olarak kabul etmemekte, buna karşılık, onları kendileri için bir yük olarak kabul etmektedir.
- Ancak yeni sistemde, kurulacak olan emeklilik fonu işletmeleri, rekabetçi ortamda kar amaçlı organizasyonlar olduklarından, yeni müşteriler edinmek ve eskileri de memnun etmek zorundadırlar.
- Yeni sistem özel olmasına rağmen; devlet, Emeklilik Fon İdaresi Başkanlığı vasıtasıyla, yatırımlarda tavanlar tespit etme, yolsuzlukların önüne geçme ile sektördeki işleyişi düzen-

leyen hukuki düzenlemelerin hazırlığını yaparak önemli rol oynar.

Sistem Nasıl Çalışacak?

- Her ay çalışanlardan, zorunlu olarak maaşlarının % 10'unu kendi emeklilik fon hesabına katkı yapmaları istenmelidir.
- Ayrıca, çalışanlar erken emekli olmak istedikleri takdirde, vergiden muaf olarak maaşlarından en fazla ilave % 10 katkısını kendi emeklilik hesabına aktarabilmelidirler.
- Emeklilik Fon Hesabına yapılan katkılar, vergiden muaf olmalı ve eski sistemdeki çalışan ve işverenin katkılarının yerini almalıdır.
- Şahsi emeklilik fonları, profesyonel nitelikte ve rekabetçi ortamda sadece bu fonları işleten özel şirketler oluşturmaktadır. Bu sistemin gelişmesi ve hazırlıkların yapılması için başlangıçta 6 aylık bir süre verilebilir.
- Emeklilik Fon Hesabı Sisteminde; çalışanların emeklilik maaşının seviyesini belirleyen unsur, çalışma hayatı boyunca oluşturduğu emeklilik fonu olacaktır.
- Yeni sistemde, çalışan veya işveren devlete herhangi bir sosyal sigorta primi ödemeyecektir.

- Çalışana da devlet tarafından bir emekli maaşı ödenmeyecektir.
- Erken emekli olmak veya daha yüksek emeklilik maaşına hak kazanmak isteyenler, genellikle %10'ndan daha fazla emeklilik fonu oluşturma eğiliminde olmaları gerekir.
- Çalışanlar, EFH'lerini İşletmesi İçin '**Emeklilik Fonu İşletmesi (EFİ)**' özel şirketlerinden birini seçerler. EFH'nı işletmek dışında bir faaliyette bulunamayan bu şirketler, portföylerin düşük riskli olmasını temin etmek, hırsızlık ve yolsuzlukları önlemek maksadıyla, devlet tarafından denetlenecektir.
- EFİ sektörüne giriş serbest olmalıdır. EFİ'ler, yatırım fonlarına benzeyen, hisse senedi ve tahvillere yatırım yapan **emeklilik fonları (EF)**'nı yönetmelidir.
- Yatırım kararları, EFİ tarafından verilmekte olup, devlet denetimi sadece portföy dağılımını ve değişik yatırım araçlarının portföyde alabilecekleri azami oranları belirleme yönünde olmalıdır. Sınırlamalar zaman içinde EFİ'lerin tecrübe kazanması ile birlikte azaltılmalıdır. EF'lerin hiçbir şekilde devlet tahvillerine yatırım yapma zorunluluğu olmamalıdır.

- EFl'ler ile işlettikleri EF'lar farklı tüzel kişilikler olmalıdır.
- Çalışanlar, EFl'lerini bir EF'den diğetine bir yılda en fazla üç defa olmak üzere serbestçe taşıyabilmelidirler. Bu nedenle, EFl'ler arasında daha yüksek getiri sağlamak, daha iyi hizmet vermek ve daha düşük komisyon almak rekabeti olabilmelidir.
- Çalışanlara her 3 ayda bir düzenli olarak gönderilecek hesap ekstrelerinde, biriken parası ve yatırım fonunun performansı ile ilgili bilgiler yer almalıdır.
- Çalışanın ismine açılan bu EF'nın mülkiyeti çalışana aittir ve emeklilik maaşını (veya dul ve yetim aylıklarını) demek için kullanılmalıdır.
- Çalışanlar, EFl'nin şubelerinde kurulacak ve kullanımı kolay bilgisayarlardan faydalanarak, hesaplarındaki fon miktarı ve emekliye ayrılmayı düşündükleri yılı esas almak suretiyle, gelecekteki emeklilik maaşlarının tahmini değerini belirleyebilmelidirler. Veya istedikleri emeklilik maaşını tespit ederek, belirli bir yaşta emekli olabilmek için her ay ne kadar fon ayırmaları gerektiğini bilgisayar vasıtasıyla sorabilmelidirler.

- Çalışanlar; istedikleri emeklilik maaşını tespit ettikten sonra, işverenlerinden, ücretlerinden söz konusu oranda bir kesinti yapmasını isteyebilmelidirler. Emeklilik fonunun getirisine göre, zaman içinde söz konusu miktar arzu edildiği gibi ayarlanabilecektir.
- EFl sisteminde, çalışan istediği emeklilik maaşını ve emekli yaşını, istediği gibi belirleyebilecektir.
- Çalışanların emeklilik fonları ve EFH'lerinin zaman içerisindeki getirileri vergiden muaf olmalıdır.
- EFH sistemi, hem özel sektör hem de asker ve sivil bütün kamu sektörü çalışanlarını kapsamalıdır. Serbest meslek sahiplerine de istedikleri takdirde, sisteme katılabilme imkanının tanınmış olması, kayıtsız çalışanların da kayıtlı ekonomiye katılmalarını teşvik edecektir.
- Yaşlılık ile ilgili kişisel tercihler bireyden bireye farklılık gösterir. Bazıları sonsuza kadar çalışmak isterken, diğerleri çalışmayı bırakmayı ve hobileri ile uğraşmayı isteyebilirler.
- Yeni sistemde, en az 20 yıl süre ile fon yatıran, ancak emeklilik yaşına geldiğinde emeklilik maaşı yasal 'asgari emeklilik maaşı'nın altında olanların emeklilik maaşları, EFH'daki

tasarruflar tükendiği zaman, devlet tarafından ödenmelidir.

- Bu sistemde, hiç kimse peşin olarak yoksul diye tanımlanamaz. Tersine, çalışma hayatı sona erdikten ve EFH'daki tasarruflar tükendikten sonra, yoksul emeklinin devletten yardım alması mümkün olacaktır.
- Yoksullara, 20 yıl süreyle tasarrufta bulunmamış olanlar, çok daha düşük seviyeden sosyal yardım çeşidi bir emeklilik için müracaat edebileceklerdir.
- EFH sistemi, aynı zamanda erken ölüm ve sakatlık sigortası da sağlamalıdır. EFl'lerin müşterilerine sunduğu hizmetler arasında, özel hayat sigortası şirketlerinden alınan hayat ve sakatlık sigortası grup poliçeleri de yer almalıdır. Bu sigortaların maliyeti, yaklaşık maaşın % 3'ü kadar olup, bu miktar EFl komisyonlarını da ihtiva etmelidir.
- Yüzde 10 oranındaki zorunlu asgari emeklilik fon oranı, çalışanın emekli olduğu andaki maaşının % 70'ni emekli maaşı olarak alabilmesi amacıyla, biriken fonların yıllık ortalama net getirisinin tüm çalışma hayatı boyunca yaklaşık reel % 4 olacağı varsayımına dayanarak hesaplanmalıdır.

- Emekli olanlar, 'fon fazlalarını' (% 70 maaş barajını aşan kısmını) toplu olarak çekebilirler.
- Sakatlık maaşından yararlananlar da, çalışma hayatı sırasındaki gelirlerinin ortalama % 70'ini alabilirler.
- Yeni sisteme geçmeyecek çalışanlar için 58-60 emeklilik yaşı kanunlaştırılmış bulunmaktadır. Ancak, **yaş yeni sistemin yapısal özelliklerinden değildir.**
- EFH sisteminde "emeklilik" tanımı, mevcut sisteminden farklıdır. Öncelikle, çalışanlar emekli olduktan sonra, çalışmayı sürdürebilirler. Sürdürdükleri takdirde, biriktirdikleri ana paranın imkan verdiği ölçüde emeklilik maaşlarına hak kazanırlar ve emeklilik planına katılmada bulunma zorunlulukları yoktur.
- Hesaplarında "makul emeklilik maaşı"nı (asgari emeklilik maaşından yüksek olması şartıyla, son 10 yılın ücret ortalamasının % 50'sini) temin edecek miktarda tasarrufu bulunanlar, istedikleri zaman emekli olabilirler. Dolayısıyla, **yaş barajı EFH sisteminin kesin bir şartı değildir.**
- Çalışan, erken emekliliği seçmediği takdirde, emeklilik yaşına gelinceye kadar EFH'na %10 oranında katkıda bulunmayı sürdürmelidir. Ancak, asgari emeklilik ma-

aşını garanti etmek üzere, devletten yardıma hak kazanabilmesi için, çalışanların söz konusu 58-60 yaş barajını aşmış olmaları gerekecektir.

- Çalışanlar, 'makul emeklilik maaşı' nı temin ettikleri takdirde, yaşları ne olursa olsun, ne çalışmaya son vermeye, ne de çalışmayı sürdürmeye ve emekliliğe yönelik tasarrufa devam etmeye zorlanmaları söz konusu olmamalıdır.
- Artık vatandaşlarımızın kendi gelecekleri ile ilgili kararları serbestçe almaları sağlanmalıdır.
- Kısa vadeli dalgalanmalar, eski sisteme dönüş için bir talep oluşturmamalıdır. Çünkü çalışanlar, fonlarının 20-30 yıl süre gibi uzun süreli olarak çalıştırılacağına farkındadır.
- Çalışanların tasarrufları gelir vergisinden muafıdır. Ayrıca, emeklilik fon hesaplarının zaman içerisindeki getirileri de vergiden muaf tutulmalıdır.

Asgari Emeklilik Garantisi

- Reformun asıl motorunu şahsın üretkenlik ve çalışkanlığı oluştururken, hükümet asgari emeklilik gelirini garanti etmelidir.

- Eğer şahıs, asgari 20 yıl çalıştığı sürece yeterli bir sermaye birikimi oluşturamamış ise, hükümet, genel gelirleri kullanarak, hesaba asgari bir emeklilik maaşı alacak kadar fon aktarmalıdır.

Sosyal Güvenlik Sistemine ve çalışma yılına bağlı olmaksızın, çok fakir ve kimsesiz yaşlılar için bir sosyal güvence oluşturulmalıdır.

Emekliye Alternatifler

- Emekliye ayrılan çalışanlara genel olarak iki alternatif sunulmalıdır:
 - Birinci alternatif çerçevesinde, emekli EFH'daki ana para ile herhangi özel bir hayat sigortası şirketinden bir sabit ödeme planı satın alabilmelidir. Söz konusu sabit ödeme planı, hayat boyu enflasyona endeksli aylık bir gelir olup, buna çalışanın bakmakla yükümlü olduğu kişilere yönelik dul ve yetim maaşları da eklenmelidir.
 - İkinci alternatifte ise, emekli EFH'daki fonları hesapta bırakarak, kendisinin ve bakmakla yükümlü olduğu kişilerin tahmini hayat sürelerine göre belirlenecek sınırlar çerçevesindeki miktarlarda emekli maaşı alabilmelidir.

- Emeklinin ölmesi halinde, hesabının bakiyesi mirasına dahil edilmelidir.
- Her iki alternatifte de emekli, ana paranın bir hayat sigortası şirketinden ödeme planı satın almak için gerekli olan kısmının düşülmesinden sonra kalan bakiyesini toplu olarak çekebilmelidir.

Diğer Özellikler

- EFH sistemi, mevcut sistemin işgücü arzının demografik yapısı ile ilgili sorununa -yaşlanan bir toplumda emekli başına düşen çalışan sayısı azalır- çözüm getirmektedir.
- EFH sisteminde çalışan nüfus, emekli nüfusun maddi yükünü üstlenmeyecektir.
- Mevcut sistemin aksine, nesiller arası anlaşmazlıklar ve kaçınılmaz iflas engellenecektir. Böylece, fonlanmayan emeklilik taahhütleri, EFH sistemi ile ortadan kalkacaktır.
- Özel sektör şirketlerinin uyguladıkları, genellikle belirlenen bir süreden önce emekliye ayrılanlara ek maliyet yükleyen ve bazen birikimlerinin tamamen kaybedilmesi ile sonuçlanan -ve böylece çalışanların hem işlerini hem de emeklilik haklarını kaybetmelerine sebep olan- özel Sosyal Güvenlik Sistemlerinin aksine, EFH sistemi işverenden tamamen bağımsız çalışacaktır.

- EFH sistemi, işverene değil, çalışana bağlı olması sebebiyle, hesap taşınabilir niteliktedir. Emeklilik fonlarını işlem gören menkul değerlere yatırım yapmak zorunluluğu olacaktır. Dolayısıyla, EFH'nın günlük değerleri kolaylıkla hesaplanabilecek ve böylece EFL'den diğerine kolaylıkla taşınabilecektir.
- **EFH sisteminde önemli olan, çalışanın istediği emeklilik maaşını ve emeklilik yaşını, istediği gibi belirleyebilmesidir.**
- Böylece, EFH sistemi esnek bir işgücü piyasasını desteklemek konusunda da çok etkilidir. Özellikle kadınlar ve gençler gittikçe artan oranlarda günde birkaç saat çalışmayı veya çalışma hayatlarına ara vermeyi tercih etmektedir.
- Mevcut sistemde bu tür esnek çalışma tarzları prim ödemelerinde boşluklar oluşmakta, EFH sisteminde ise, katılımların geçici olarak durdurulması veya değiştirilmesi herhangi bir soruna neden olmayacaktır.
- İşverenlerin, çalışanların emeklilik fonunu bir finansman aracı olarak kullanılması önlenecektir.
- Emeklilik fon hesaplarının çalıştırılması sırasında, çalışanlar emeklilik fon işletmelerine % 3 civarında komisyon ödeyeceklerdir.

- Emeklilik fon işletmeleri oluşturdıkları fonlarının 0.003'ünü Emeklilik Fon İdare-si'nin finansman ihtiyacı için kullanabileceklerdir.
- EFl'lerinin reel anlamda minimum bir aylık getiri sağlamaları istenirken, bunu yapamadıkları takdirde, bunu kendi kaynaklarından yapmaları istenecektir. Bu minimum değer, diğer bütün EFl'nin ortalama getirisine bağlı olacaktır.
- Eğer EFl, devletin belirlediği yıllık minimum getiriye sağlayamadığı takdirde hükümet, şahıs için aradaki farkı verecek ve EFl'nin faaliyetine son verilecektir.
- Eğer, EFl işletmesi iflas ederse, hükümet minimum emeklilik gelirin % 100'na kadar geliri garanti edecektir.

Emeklilik Fon Hesabı Sisteminin Avantajları

- Türkiye'de Sosyal Güvenlik Sistemi'nin Emeklilik Fon Hesabına dayandırılması genel olarak;
 - Çalışanlar
 - Ekonomi ve
 - Toplum için faydalıdır.

- Emeklilik Fon Hesabı Sistemi isimli yeni Sosyal Güvenlik Sisteminin oluşturulması sonucunda;
 - Sistemin sağlam bir finansmanı olur,
 - Çalışanların sisteme güveni olur,
 - Emeklilik ödemesi artık politik olarak belirlenmez,
 - Ekonomide yüksek oranda tasarruf sağlanır,
 - Daha fazla emeklilik maaşı elde etmek imkanı sağlanır,
 - Gelecek nesillere daha fazla varlık bırakma imkanı sağlanır,
 - Emeklilikte devlete dayanmama imkanı olur,
 - Ekonomik büyümeye katkı sağlanır,
 - Yatırım için finansman kaynağı sağlanır,
 - Sivil toplumun güçlendirilmesi ve demokratikleşme açısından önemli adım atılır,
 - Bireylere kendi hayatları üzerinde daha çok söz sahibi olma hakkı tanınır,
 - Yapısal hata ortadan kaldırılmış olur,
 - İşsizlik oranı azalır,
 - Sosyal Güvenlik Sisteminin geleceği, bireysel tasarruf tercihlerine ve piyasadaki gelişmelere endekslenmiş olur,

- Sermaye piyasalarını daha verimli, şeffaf ve daha sağlam hale getirir,
- **Yeni sistem sayesinde ekonominin sahibi hükümet olmayacak, Emeklilik Fon Hesabı vasıtasıyla artık ekonominin sahibi çalışanlar olacaktır. Sermaye tabana yayılacaktır,**
- Ülkenin iç ve dış borçlanmaya bağımlılığı azalır,
- **Kazanılan paradan devlet değil çalışanlar faydalanacaktır.**
- Böylece, yeni sistem sayesinde, sistem depolitize olduğundan sivil toplum güçlendirilmiş, ülkede tasarruf arttırılmış ve oluşturulan fonlar sayesinde yatırımlar arttırılmış ve işsizlik azaltılmış olacaktır.
- Ayrıca, hem çalışanın hem de işverenin sosyal sigortalar primi ödemesi aldatmacasına ve söz konusu oranların politik emellere alet edilmesine son verilebilir.

EFH Sosyal Güvenlik Sistemine Yöneltelen Tenkit

- Sistemin özelleştirmesini tenkit edenlerin üzerinde durdukları en önemli nokta, sistemin piyasaya tehlikeli bir şekilde dayanmasıdır. Ekonomik kriz olduğu takdirde bu sistemin güvenli olmadığıdır.

- Ancak, Sosyal Güvenlik Sisteminin özelleştirilmesi sonucu, piyasada meydana gelebilecek dalgalanma riski,
 - Vergilerin arttırılması politik riskinden
 - Geciktirilen emeklilik ve
 - Azaltılan emeklilik maaşı riskinden azdır.

Geçiş Süreci

- Geçiş sürecinde, zorunlu tasarruf uygulaması kapsamında olan çalışanlar için sistem hemen devreye girebilir. Bunun için, zorunlu tasarruf uygulaması kapsamında biriken fonlar emeklilik fon hesabı sistemine aktarılabilir.
- Zorunlu tasarruf olarak bilinen tasarrufların teşviki hesabında 31 Ağustos 2001 itibariyle kümülatif 8 katrilyon 912 trilyon lira birikti. Söz konusu paranın 1 katrilyon 680 trilyon lirasını ana para, 7 katrilyon 232 trilyon lirasını da nema geliri oluşturuyor.
- Bunun sonucunda, yaklaşık 5 milyar dolar olduğu ileri sürülen bu miktarın transferinin hazineye kısa vadede büyük bir yük getirmemesi için yaklaşık 15 yıllık bir dönemde eritilmesi sağlanabilir.
- Prensip olarak, her bireyin hesabına emekliliğinde nakde dönüşecek tüfeks tahvil yatırılacaktır.

- **Devlet iç borcunun hacminden öte, ana sorunu kısa vadesidir. Çalışanların emeklilik fonları bu açıdan kamu iç borçlanma vadelerini çok uzun dönemlere yayarak bu konudaki kısır döngünün kırılması yönünde olumlu katkı sağlayacaktır.**
- Bireysel fon esasına göre çalışacak olan yeni Sosyal Güvenlik Sisteminin harekete geçirilmesinde, zorunlu tasarruf hesaplarında birikmiş olan bireysel tasarruflar EFH'lara aktarılabilir.
- Yeni sistemin finansmanı için;
 - Bazı bakanlıkların dış temsilcilikleri gibi gereksiz birimler kaldırılıp, devlet küçültülerek etkinleştirilmeli ve en azından devletin içinde olmaması gereken faaliyetlerin 1/4'ü elimine edilerek, sağlanacak tasarrufla eski sistemden yeni sisteme geçiş finansmanı sağlanabilir.
 - Emekli sandığı, SSK ve BAĞKUR'un bütün tesisleri özelleştirilerek oluşturulan fon yeni sisteme geçişte kullanılabilir.
 - Ayrıca, devlet ticari hayatın dışına çıkarılarak KİT'ler ve bankalar özelleştirilerek geçiş finansmanına katkı sağlanabilir.

- Bu maksatla, EFİ şirketleri sürece katkıda bulunarak KİT'lerin sahipliğinin çalışanlara aktarılması sağlanabilir.
- Diğer bir yöntem ise, genel gelirlerden bunun finansmanı mümkündür.

Eski Sistemden EFH Sistemine Geçiş

- Halihazırda emekli olmuş olanların emeklilik maaşları garanti altına alınmalıdır. Böylece, birikmiş emeklilik maaşlarının veya beklentilerinin değiştirilmesi ile emeklilere haksızlık önlenebilecektir.
- Mevcut sisteme dahil bütün çalışanlara, bu sistemde kalma veya yeni EFH sistemine geçme imkanı sağlanmalıdır.
- Eski sistemden ayrılanlara, EFH'larına yatıracakları enflasyona endeksli tahviller verilmelidir. Bu tahviller, çalışanın kanuni emeklilik yaşına gelmesiyle devlet tarafından ödenir.
- Söz konusu tahviller, çalışanın mevcut sistemde hak kazandığı maaş haklarını yansıtmaktadır. Dolayısıyla, yıllar boyu emeklilik primi ödemiş olanların, yeni sisteme katılmalarıyla sıfırdan başlamak zorunda kalmaları engellenmiş olacaktır.

- İşgücüne yeni giren herkesin EFH sistemine girmesi zorunlu tutulmalıdır. Mevcut sistem tedrici olarak ortadan kaldırılmalıdır.
- Eski sistemden emekli olmuş olanlara devlet maaş vermeye devam etmelidir.
- Mevcut sistemde 45 yaşın altındaki bütün çalışanlara, yeni sisteme geçme veya eski sistemde kalma imkanı verilmelidir. Bu yaştan büyük olanlar eski sistemde kalır.

Emeklilik Fonu Nasıl Değerlendirilecek?

- Özelleştirme projelerinden oluşacak hisse senetleri ile enflasyona endeksli devlet uzun vadeli iç borçlanma senetlerinin (tüfeks) bu alanda uygun mali enstrümanlar olacağı düşünülmektedir.
- Bu fonlar, özel olarak kurulacak Emeklilik Fon İdaresi tarafından sıkı bir denetim altında yönetilecektir.
- Fon yönetimi aracı kuruluşları, bankalar dışında sadece emeklilik fon yönetimi ile ilgilenecek sendikalar veya diğer yatırımcılar tarafından oluşturulacak yatırım şirketleri olacaktır.
- Aracı fon yönetim şirketlerinin ana gayesi, bireysel fonlara uzun vadede makul bir reel getiri sağlamaktır.

- Emeklilik Fon İdaresi, bir denetim kurumu olarak, fonların hangi alanlara plase edilebileceğini genel prensipler bazında yönlendirmelidir.

SONUÇ

Türkiye ekonomisi sosyal güvenlikteki bu yükü artık kaldıramaz. Sosyal Güvenlik Sistemi bir bütün olarak ele alınarak yeniden yapılandırılmalıdır.

Bu çerçevede, tüm sosyal güvenlik kuruluşları aynı çatı altında, aynı kurallar içinde ve finanssal olarak kendilerine yetecek bir biçimde örgütlenmek zorundadır. Aksi takdirde, bugün devletin dış borçlara ödediği faizlerin üzerine çıkan sosyal güvenlik sübvansiyonları, yarın iç borç faizlerinin de üzerine çıkacaktır.

Emeklilik fon hesabı sisteminde; çalışan da, iş veren de devlete bir sosyal güvenlik primi ödemeyecek ve çalışan devletten emeklilik maaşı almayacaktır.

Önerilen Emeklilik Fon Hesabına dayalı yeni Sosyal Güvenlik Sistemi sayesinde, Türkiye'nin ekonomik hayatına kazandırılacak ilave fonlar sayesinde ekonomik büyümeye önemli katkılar sağlanacaktır.

EFHS'ni Uygulama Sürecine Giren Ülkeler

➤ Emeklilik Fon Hesabı veya Emeklilik Fon Hesabı yanında eski sistemini birlikte kullanan ülkeler şunlardır:

- Yeni Zelanda
- Singapur
- Avustralya
- Şili (Şili'de 1981'den beri her çalışan 10 kişiden 9 kişi bu sistemde yer almaktadır. Bu sistemde yer alanların paraları son 15 yıldır enflasyonun ortalama % 12 üzerinde nema getirmekte olup, fonlarda 25 milyar dolar birikmiştir. Şili'de ekonomideki büyüme hızı bu sistem sayesinde ortalama % 3'den % 6.5'a yükselmiştir.
- Arjantin
- Peru
- El Salvador
- Kolombiya
- Kazakistan
- Litvanya
- Uruguay

- Polonya
- Macaristan
- Romanya
- Slovenya
- Çek cumhuriyeti
- Hırvatistan

- **EFHS'yi uygulamayı düşünen ülkeler ise şöyle belirtilebilir:**
 - ABD
 - Çin Halk Cumhuriyeti (jeopolitik ve milletlerarası ekonomi açısından, Çin'in sistemi özelleştirmek istemesi özellikle önemlidir)
 - Rusya
 - İngiltere (OECD ülkeleri arasında, sistemi tamamen özelleştirmeye yönelik uygulama yapacak ilk ülke olacaktır)
 - Bolivya
 - Meksika
 - İspanya
 - Hindistan

Sosyal Güvenlik Sisteminde mevcut sigorta
prim ödemeleri

<u>Cinsi:</u>	EMEKLİ		
	<u>SSK</u>	<u>SANDIĞI</u>	<u>BAĞKUR</u>
Malullük/ Yaşlılık/ Ölüm			
Çalışan	9	15	20
İşveren	11	20	-
Hastalık			
Çalışan	5	-	20
İşveren	6	-	-
Analık			
İşveren	1	-	-
İş kazası/ Meslek h.			
İşveren	1.5-7	-	-
Toplam			
Çalışan	14	15	40
İşveren	19.5-25	20	-
Çalışan+İşveren	33,5-39	35	40

Tasarrufa Dayanan Önerilen Yeni Durumda Finansman Modelinin Ana Unsurları

- Finansman daha önce yapılandan az olacaktır.
- Kişinin karar alma sürecindeki rolü ve denetleme gücü artacaktır.

Sigorta Cinsi

Yapılan Tasarruf

**Malullük/
Yaşlılık/
ölümü
kapsayan
Emeklilik fon
Hesabı
İş kazası ve
meslek h.**

Çalışan

(En az 10, en çok 20)

Genel Sağlık Sigortası

Çalışan

6

Devlet

2

**Kaynakların Kullanımında
80/20
Prensibi**

TÜRKİYE İSRAFI ÖNLEME VAKFI